„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целој табаку, а уторницом на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф.
на по године . . . . . 7 „
на четврт године . . . . . 3 „ 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 „ 20 н.
За Србију
(у сребру.)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте ситних слова, а за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви листа у месту могу се добити по 10 новчића у књижари браће М. Поповића.

БРОЈ 177. У НОВОМЕ САДУ, У ПЕТАК 10. (22.) НОВЕМБРА 1878. ГОДИНА XIII.

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ.“

БЕЧ 9. новембра. Царским ручним писмом примљена оставка Филиповићева, и наименован је Виртемберг за врховног, а Јовановић за подкоманданта у Босни, надвојвода Салватор пак у Херцеговини. Душа босанске управе би ће православни подмаршал Јовановић. Хрватска странка подлегла.

МНОГО ВОЉЕ, МАЛО СНАГЕ.

Колико се у нашем веку признаје напредак слободе и уставног живота, толико се с друге стране и то признати мора, да та слобода и уставност нису од претежног утицаја била у најважнијим моментима, у питању мира и рата. Велики светски преображаји збивали су се без иницијативе народа и законитог народног претставништва, по највише вољом појединаца. Народ сам могао је у срећу своју рачунати, ако се та појединачка воља његовог власника сусрела с општом народном жељом и потребом. Тада се бар велике жртве у крви и новцу подносиле радо и одушевљено, или бар спокојном душом. Но дешавало се толико пута у повесници света и народа, да су владари и државници ратове оглашавали и водили не само без питања и приволе законитог народног претставништва, него шта више и против његове воље. У таким приликама парламенти и сабори тек су онда долазили на ред, кад су већ свршени чини били, те кад им се морало поклонити и подносити их.

Нећемо овде да наводимо ратне подузетке Наполеонове, које је овај предузимао рад своје таште славе и на обмањивање и заслепљење француског народа. Кад је така политика најзад до Седана доспела, народу француском није могуће било, да свршене чине преокрене у своју корист и ако је Наполеона свргнуо и над његовом владавином жиг ударио. Но као што рекосмо, нећемо овде да тражимо са стране и из прошлости доказа, како народна воља не одлучује у најбитнијим питањима државног живота. Таких би доказа могли вездан наводити. Довољно је, да погледимо на ово, што се код нас у нашој монархији и на наше очи збива.

Познато је, да је и угарски сабор и царевинско бечко веће противно било окупацији Босне и Херцеговине. Познато је даље и то, да је и само јавно мнење у овој држави истина из разних побуда, ал у преголемој већини било противно окупацији горе речених покрајина. Крај свега тога изведена је окупација та и сад су државни сабори отворени били, да своју реч рекну о свршеном већ чину. Колико та реч важити може, не само у погледу обављене окупације, него и у погледу посљедица и даље политике, то се према досадањем развитку лако прорачунати може. Што се окупацијом започело, то ће се досљедно и извести, било силом догађаја, било по вољи извесних меродавних фактора, а парламентима ће остављено бити и опет да већају о свршеним чинима и да доносе закључке, који ће најмање моћи задржати ил преокренути коло судбине.

Због свега тога значај и замашај адреске дебате на угарском сабору губи се и бледи испред силе великих повесничких догађаја. Само донекле дакле имаде та адреска дебата интереса и значаја, јер се у њојзи огледа јавно мнење, које влада у овој држави, огледа се дух, који бије и прострујава народе ове монархије напрема великом преображају на истоку. Тој струји и том духу морао је и сам Тиса донекле да уступа и тога ради, да претставља политично стање — садање и будуће — онако, како ће оно највећма одговарати јавном мађарском захтеву и прохтеву. Тиса је некад поносно рекао, да ни један мађарски војник неће без његове приволе прекорачити границу. Сад, кад сами догађаји јасно и гласно говоре, морао је и Тиса бранити окупацију као своје рођено дело, јер би иначе признати морао, да је то дело подузето можда без приволе му и питања. Но бранећи окупацију нужно му је било, да је претстави као чин, који је у првој и последњој линији изведен против велике Русије и управо једино против ње. Знао је, да то годи Мађарима, па је с тога тако изводио, ма да се знаде, да је Русија на берлинском конгресу чисто и просто од своје стране пристала на тај чин, који јој по казивању Тисином толико о глави ради.

Та противност напрема Русији чудно одудара у даљем извађању његовом. Тиса вели, да се окупацијом хоће славенским народима да даде осетити, како им је у заман упирање својих погледа на Петроград и Москву, те како им је једино ова суседна монархија ковач среће ил несреће. Као што је познато, големи уплив славенске Русије на источне народе оснива се не само на једноплемености тих народа, него и на томе, што је Русија кроз читаве векове големе жртве у новцу и крви приносила за олакшање тешке судбине угњетене своје браће. Ту тесну везу између рођене браће, која је заједнички проливеном крви још тешњом постала, хоће Тиса једним махом да раскине. Како се пак у његовом срцу не може замислити љубави према тим славенским народима, то је извесно, да он и не сања о оном путу, који би колико толико изгледа имао на успех у томе послу. Тиса не мисли љубав љубављу освајати. Тиса је као онај, који девојку на силу отима. Тај му се пут чини сигуран и такав, који без стрпљивости од неколико векова брзо и без околиша својој мети води.

Својом окрутношћу мисли тај мађарски државник, да одврати погледе источних Славена од Русије и да их прикује за коло судбине, коју ће ова монархија имати. Кад би у ове државе толико снаге било, колико је добре воље у данашњих јој меродавника, то би могли и поверовати у озбиљност ситуације и брижно погледати у будућност тих народа. Овако пак, цела перспектива, како је Тиса источним народима отвара — смешна је. У истом говору, где се тај мађарски државник толико размеће, како ће укрстити рачуне источних народа и велике славенске Русије, у истом том говору признаје он, како се није смео усудити, да завојшти на Русију, те да тиме спречи онај рат, који је Русија против Турске сретно водила а који је највећма утврдила њезин моћан уплив над источним славенским народима.

Па кад ја тако, онда нека је просто. Нека је просто и мађарском народу, што се тако обмањивати даје. То и тако неће по даљи развитак на истоку од великог замашаја бити. Тек у том случају добила би читава ствар озбиљног вида, кад би се те речи почеле и на делу посведочавати. Ако на најмеродавнијем месту нађу за добро, да узму у обзир јавно мађарско-немачко мишљење, које је толико своје копље против Славенства окомило, те ако се из обзира на ту струју пође и у пракси тим путем, којег је Тиса погледом на ту струју у свом саборском говору наговестио, — тек у том случају добила би и даљег значаја и замашаја адреска дебата, која се сада на угарском сабору води.

Хоће ли се тим путем поћи, то је још скривено у тајном крилу блиске нам будућности. Тиса није ту будућност ни најмање осветлио и ако је вездан крупних ствари у изглед ставио. О судбини Босне, о томе, да ли ће се окупација у анексију прелити, Тиса није ни једном речи дао довољног обавештаја. А то је тек ближе питање било, на које је одговорити требао. Много ближе, него ли оно о противности према Русији. Можда би гроф Шувалов, који путује по Европи као изасланик руског двора, могао на то питање стварнија и автентичнија одговора дати. Иронија судбине хтела је, да баш за време адреске дебате Шувалов своје дипломатске преговоре води. Као да се тиме показати хтело, да поверљиви државнички преговори и поред саборских говора вреде нешто, можда и више него сви ти говори, јер се њима спремају свршени чини, који ће после парламентима остављени бити, да их јавно критикују.

ИЗБОРНО КРЕТАЊЕ У ШАЈКАШКОЈ.

* У **Шајкашкој** о Аранђелову дне.

Живио др. Лаза Костић,
шајкашки посланик!

Како је наш дични избраник, др. Мих. Полит-Десанчић, с познатих разлога положио мандат шајкашког изборног среза и надлежни орган расписао нов избор, одмах је код нас почело изборно кретање. Морамо признати, да су нас, народну странку, противници предварили. Ту појаву пак не треба никако одбијати на рачун нерада и малаксалости у народној странци. Народна странка у Шајкашкој још је једнако онака иста чврста и непробојна фаланга, каква је била у почетку нашег уставног живота, тј. после разграничења границе. Шта више, она је — по законима интелектуалног прогреса код човека — од ото доба знатно напредовала у својој уставној снази у толико, што су се овде, онде ставили њој на чело прави „људи из народа“, т. ј. земљедељци, који су само уставном борбом стекли толико искуства, да су се својој браћи умели истаћи на чело. Што су се дакле наши редови учврстили и помножили, тако да с победом сигурни излазимо на мејдан уставни, много је у том заслуге поменутих људи. Но та сигурност не треба да нас уљуља у обману, да нам за то не треба ништ чинити, ни радити; на против: баш велика маса захтева рада и окретности, да не би застало било живота у њој, да не би олабавила она жива и јака веза, која везује наше дуге редеве, да се не би утајала наша народна свест.

Наше дакле поуздање и сигурност у победу дало је противницима маха, те нас у раду предварише, јер колико смо ми сигурни за своју ствар, толико су они несигурнији, толико се више боје и стрепе за њу. Има још једна причина — и то је канда понајглавнија — која их гони, да употребе сва могућа средства, и допуштена и не допуштена, не би ли само Шајкашкој оцрнели образ. Наши противници нису људи од уверења, нису по начелу пристаоци тако зване либералне странке на угарском сабору, — јер правог Србина данас не може бити, који ће ићи руку у руку с пријатељима наших непријатеља и повлађивати онима, који одобравају сваки атентат на народ српски, — него пристају уз њу с тога, што иста подржава владу; они су дакле најчистија владинска странка, која à tout prix пристаје уз сваку владу, била она консервативна, либерална, радикална, каква ли му драго. По што има изгледа, да се у таким приликама, као што је избор посланика и др., од владе може што учарити, то се малене душе међу нама највише с тог изгледа одмеђу у владинску странку. Мањина њих чини то с других разлога, као што је сродство, пријатељство, незнање, малодушност и том подобно; а тешко је наћи Шајкаша, који је од уверења владинске странке. Онај дакле изглед, да ће бити ђара, чини, да су наши противници онако окретни и живи, чисто се надмећу, јер — да богме сви рачунају — што већа заслуга, већа и награда. С тога су се владински кортеши као штркови узмухали на све стране, па раде и рукама и ногама, и шаком и капом за владинског кандидата. Ту су конференције, ту скупови, гозбе и теревенке, алдумаши и обећања, и каквих ти ту нема „истјазанија“ од стране „благочестивог владољубија“.

Од кортеша, који су се у овај мах истакли, особито пада у очи г. Коста Михајловић из Жабља. Ма да му је владински кандидат ујак, ипак његову „превртљиву веру“ мора човек осудити, јер исти је г. до сад био народњак, и то онако исто жестоки народњак, као што је сада владински присталац. Код нећака је ујак ударио свој главни стан, па одатле прави кандидатско-кортешке експедиције и рекогносције по шајкашким селима, и то свагда оног дана, кад је где недељна „пијаца“, кад је дакле највише света скупљено на пијаци. Ту благонадежни кандидат — у особи досадашњег жупанијског фисика, дра Пере Стојковића, чија је карактеристика дата нашем свету у 173. бр. поштов. „Заставе“ — преко општинских власти даде скупити свет у гомилу, па пред њим развија свој беспрограмни програм, у право даје празна обећања, којима се сам у себи мора смејати. Тако особито обећава, како ће „издејствовати“ олакшицу од ритских даћа и терета и како ће Шајкашима „скинути порцију“. (А осталим држављанима? — У.) Осим тога не пропушта прилике, а да сам главом не кортешује за се код појединих бирача. Вели се, да др. Стојковић има на расположену „прилично свотицу новаца“, коју је рад да утроши на за њ ректовни посланички мандати. Кандидат се пак највише узда на лепу успомену, која је о њему у Шајкашкој остала после другог избора посланичког, кад смо изабрали дра Свет. Милетића. Но уздање ће му проћи на лихо, — вала хоће, ако бог да и свест народа!

Леп пар владинских кортеша чине гг. Ђорђе Бадрљица (ђоћа), пристав код тителског солгабировата, и тителски сремски лечник, др. Ђорђе Крестић. Овај последњи јест новајлија у том „качеству“. Њих двојица обично у дујету кортешују, па као браћа деле плод бруке, коју понесу дома са сваке конференције, да се зар њом похвале „пред браћом на дивану господскоме“. Г. Бадрљица је стари опробан кортеш, његове заслуге за владинску странку при последњем избору нису баш незнатне, али неблагодарна жупанија не хтеде их уважити, и тако г. Бадрљица не поста солгабировом, него још једнако аћунктује. Последњег избора поштедели смо га, одбијајући му све на солгабироманију; али кад видимо, да се грешник не само не каје, него да још дубље загажује у грех и још већма забрађује, онда га морамо предати праведном суду народа. Г. Бадрљица бацио је око на „шајкашку Боку“, на Мошорин, иту је развио особиту „делателност“, надајући се зар, да ће му тазбина овапутити лепе снове. Ми се надамо, да земљаци великог нам сужња не ће нацедети чемера у ону и по себе горку чашу, која му је намењена још за пуне три године, пуна три века, него да ће се покасти достојни велике части, што је из њихове средине изашао српски великан тај, и олакшати му бар за који час тешки му усуд. Г. дра Крестића још ћемо причекати, да видимо на попришту, где се сваком покајнику даје прилике, да покаје своје грехе и дајсе врати у топли наручај свог народа.

Још би нам у ову лепу дружину ваљало убројати и каћког бележника, г. Ћиру Бабина. Но њему је поштов. „Застава“ осигурала ефијалтску успомену у нашем народу, особито пак ђаволан „Стармали“.

То су ето ступови, по којима др. Стојковић хоће да дође до части народног заступника и поверенника, а можда и до чега другог још. Осим њих има владинска странка још неколико кортеша minorum gentium. Ма да знамо њих и њихова дела, и пак ћемо их поштедети до тренутка, кад „ће народ судити свим праведним и грешним“, али ћемо све једнако будним оком мотрити и пазити на тајне им путе и дела.

Владинци су се латили и застрашивања. Преко жабаљског суда затворио је у суботу жабаљски солгабиров, Никола Рајић, опште уваженог чурушког сељака, Тиму Давидовца. Још нисмо на чисто, шта је све у ствари с брат-тиминим затвором. Док дознамо, јавићемо.

Осим приватног међусобног договора српска народна слободоумна странка у Шајкашкој држала је у Чуругу о Аранђелову дне општу конференцију бирача Шајкаша, који исповедају њена начела. И ако је време било, да не може бити горе, и пак се скупило бирача, колико се није могао човек надати. Конференција се уз присутност владиног поверенника, г. Н. Перића, конститујише, изабравши г. Милоша Лукића за председника, г. М. Перића за заменика му и г. Н. Алексијевића за перовођу. Седа 60-летна старина, г. М. Лукић, разложи искупљеним бирачима, за што су се искупили, за што се изабрани посланик, Мих. Полит-Десанчић, захвалио на избору, кога и како треба сад да бирамо, и предложи дра Лазу Костића за посланичког кандидата српске народне слободоумне странке. Скупштина на то бурним усклицима једногласно прогласи председникова предложеника за народног кандидата. Још се обаве неки послови, који засецају у страначку тактику и дисциплину и збор се разиђе, радујући се свако, што ће посланичко наше тројство уресити красна членка, мили „наш Лаза“.

Тек што се бирачи са конференције разишли, отишав већином на свету литурђију, да се зар помоле богу и за успех народне ствари, а у Чуруг стиже наш пређашњи избраник, др. Мих. Полит-Десанчић. Као електричком струјом пренесе се по пространом Чуругу глас: „Дошао нам г. др. Полит.“ За тили часискупе се по ново бирачи на место конферисања, и по што се у цркви одслужи света литурђија и побожни хришћани излегу из цркве, да се опет скупе у збор, где се о народном напретку ради, — председник конференције, старина Лукић, поздрави дра Полита с мало, али одабраних и одушевљених речи. У громки узвик излију бирачи свој поздрав и радост, што могу у својој средини поздравити избраника народног и заступника засужњеног вођа народа. По што буде у скуп дозван и доведен комисар, узме реч др. Мих. Полит и рече од прилике ово. Изабран будући за заступника шајкашког на угарском сабору за овај период, сматрао је за дуж-

ност, доћи у средину својих комитената, да им каже, шта је и како је учинио с њиховим поверењем, са шајкашким посланичким мандатом. За тим наведе разлоге, који су га приволели, да положи мандат шајкашког заступника, разлоге, које је исти господин опширно разложио и навео у својој речи шајкашким бирачима, штампаној у нашој поштованој „Застави". Говорник за тим напомену, како се проносе разни гласови о будућем избору, који смерају на то, да се наши бирачи застраше. Бити верно одан Њег. Вел. цару и краљу нашем, љубити домовину, у којој смо поникли и у којој живимо, уважавати државне установе и по њима се владати, то су, рече поштов. др. Полит, прве дужности сваког грађанина, и кад их свако савесно и добро врши, онда нема силе, која му законитим начином може одузети права, што потичу из тих дужности. Међу та права спада и право избора. Закон прописује јасно, ко може бирати, ко ли бити изабран. Ту говорник одлучно побије гласове, који се проносе о бирачком праву дра Лазе Костића, као да он не може бити изабран, јер није бирач; на основу најпоузданијих информација тврди говорник, да је Лаза бирач, те да по том може бити и изабран. Он до душе не ће да намеће ником никог за кандидата, али као избраник овог среза мисли, да може и има право, препоручити себи наследника. Говорник ту подсећа бираче на реч нашег оседелог вођа, дра Свет. Милетића, коју је рекао, кад се граница укинула и кад је Шајкашка први пут бирала посланика: „Шајкашка је лазина". Истина, једаред је учињен изузетак од тог постављеног правила, прошлог саборског периода, кад је Лаза уступио Милетићу своју Шајкашку; али познато је, с каквих је разлога то учињено. Сад је наступило време, да се Лази поврати, што му се морало за неко време укратити. Једина је жеља говорникова при томе, да Лазу с много већом већином изаберемо, него ли њега (Полита), јер за Шајкашку није доста победити, него се пита и то, како је победила. У тој жељи понавља он своју препоруку и кличе: да живи др. Лаза Костић, шајкашки посланик! Скупштина једнодушним бурним усклицима пристане уз реч говорника, и тако потврди одлуку, коју је на конференцији донела. За тим г. М. Лукић захвали г. дру Политу на посети и на братској и пријатељској речи и поуци, и саопшти, да су госпођинчани, не могући због рђава пута и зла времена доћи у Чуруг, послали писмену изјаву, у којој се у на пред придружују одлукама конференције у духу српске народне слободоумне странке и пристају уз кандидата, кога конференција истакне. Уз одушевљене усклике за Полита и Лазу развиђу се бирачи у најлепшем реду и највећем одушевљењу.

Били смо сведоци свих трију досадашњих избора, кад се бирао посланик, свега рада нашег пре избора, на избору и после избора, а на цељ избора у духу српске народне слободоумне странке; никад пак до сад не видесмо овог одушевљења и воље, којом се приступа раду и која избија у свакој речи, свакој појави, сваком раду и послу око избора. То одушевљење и та воља јамчи нам, да ћемо покајати укор, који нам се с разлогом даје за последњи избор и испунити жељу нашег пређашњег избраника, дра Полита, да ћемо Лазу с много већом већином изабрати, него ли Полита. Ми се надамо, уздамо се, тврдо верујемо у то.

А и како да не? Они Шајкаши, који су до сад бирали дичну перјаницу за српском челенком, који су бирали првог и највећег Србина, који су бирали Србина, за ког нам сваки други народ завиди, — ти ће дични Шајкаши и овог пута осветлати образ себи и народу и изабрати свог Лазу за свог посланика.

Живио др. Лаза Костић, шајкашки посланик!

ШАЈКАШИМА.

Ми, који у народу нашем сваки, па и најмањи покрет пажљиво пратимо, читасмо не давно у „Застави," да је далеко чувени и дични наш народни посланик на угарскоме сабору г. др. М. Полит свесним Шајкашина за кандидата на угарски сабор дра Лазу Костића препоручио и нагласио да се на угарски сабор у ово по нас толи критично доба онакови људи треба да бирају, који ће тамо наше интересе одушевљено и знати и хтети заступати. Кад је уз ону толико уважену препоруку и једино наше народно гласило „Застава" подигло моћна свога гласа, мишљасмо, да ће Шајкаши уз громке усклике листом под онај барјак стати, што га је сужни наш мученик разавио и под којим је пробуђена српска свест толико победа одржала и неувелим лаворима лепе слоге га овенчала. Па шта со зби? Пукоше, ево, црни гласови, да млоги од Шајкаша преврнуше вером, па оставише онај барјак, који се још и пре неколико недеља тако поносно и дично лепршао, па обмахнути обећавањима, која им нико испунити неможе, и пољуљани у вери својој лажним и неистинитим речима ниских слугу несавесних господара, на завор себи, а на срамоту васцелога народа кукавички се повукоше у противан табор, да слепо оруђе буду туђинским смеровима и да сами својом иогом погазе она начела, за која су се доселе тако једнодушно борили.

„Граничари, аваj Граничари!
Зар Шајкаши нису више наши?"

И заиста, тако би се морало питати за све оне, који своју дојакошњу странку изневерише и челенку народног поноса поломише!

Но ми се не можемо доста начудити: како се тамо, у Шајкашкој, Пера Стојковић против Лазе Костића за кандидата и могао истакнути! Лаза Костић, и Пера Стојковић! Онај непоколебљива стена, овај слабачак трст; онај јасна труба у обрани нападнутих народних нам права, овај чегртаљка, што ником није од користи; онај челичан мач, што га сред толико бура није никад хрђа попала; овај тупа и дрвена шкољца; онај сјајана круна у којој бисерје народног признања трепери, а овај дротарски шешир. Е, па бирајмо!

Да, добро је рекла „Застава," да је Л. Костић обузет оним општим одушевљењем, којим се пре неколико година цео наш народ заносио и проникнут мишљу о ослобођењу Српства у Турској посветио себе народној ствари," па сувише ево веће двадесет година како златним својим пером дивне песме пише и ризницу малене наше књижевности бесцен-благом богати, а српско име у истинитом, верном и ненагрђеном облику по целом изображеном свету разноси.

А Пера? О њему нећемо ништа говорити, е човек, који не спада у српску слободоумну народну странку, већ на против, који нема ни програма ни начела, не сме се с Лазом Костићем ни упоредити, а некмоли, де се с њим мерити може!

Такав човек не сме да се на народни крили подигне и да до оног високог ступња дође, на ком сваки посланик стоји!

Он је, до душе хтео, да се и у Сомбору кандидовати даде, но почем га Сомборци добро знају, ил боље рећи не знају, то се не дадоше обмахнути, већ просто прођоше на дневни рад, а за њ заборавише као и за лањски снег.

Мислимо, да је ово и сувише довољан разлог: за што да се Стојковић у Шајкашкој не бира; коме пак образ и поштење и против свега тога допустило буде, да за њега даде свој глас, тај се може дуго и много кајати, ал се никад покајати неће!

Још имамо да повикнемо са песник-кандидатом тамошњој омладини:

Омладино, дико стара,
Омладино, јаде млад!
Камо она стара жара,
Камо онај рушиград?

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Из лепог Напуља разноси се по свету црна вест о атентату на талијанског краља, Умберта I. 5. (17.) о. м. дође краљ с краљицом у Напуљ, где га необично радосно дочекају. У „карбонарској улици", док су неки предавали краљу и краљици разне петиције, јурне неки човек из светине ножем на краља и лако га рани у леву руку, тако исто министра Кајрола у леву голеницу, само мало јаче. Краљ потегне сабљом на зликовца Кајроли га шчепа за косу и један кирасирски капетан обрани га и преда стражи. То се све тако брзо догодило, да ништ нису опазили ни они из других кола, која су за краљевим одмах ишла. Убилац се зове Јован Пасаменте, кухар, има 29 година, родом из провинције Потенце у Напуљској. Казује, да не припада никакову друштву, али не трпи краљеве, јер су га његови господари вазда гањали. По том је дакле тај атентат чиста лична ствар и нема никква посла с политиком. Мисли се, да је атентатор сумахнут човек, јер човек при здравој памети не ће у по дана (то је било у 2 сах. по по дне) ићи да убије човека, кога толики свет заклања и брани, и то ножем. То значи, изложити се очевидној смрти, а то разуман човек неће учинити. Како било, да било, тек врло је жалосна појава, да ево већ четврти пут ове године убилачки нападају па крунисану главу. То значи, да у јевропском друштву и пак има нешто труло, чему треба за раније лека тражити.

Од руско-турског рата руски се дипломати дали на пут, па тако новинарима дају прилике за разне политичке коњектуре. Иза Игњатијева путовао је Шувалов, и овај се још није одморио од пута, а други државник руски, заступник у Паризу, гр. Орлов, путује у Визбаден немачком цару. У дипломатским круговима дају особиту политичку важност том путу. Вели се, Орлов иде да разложи цару Виљему, како је нужно имати од Порте материјалних гарантија, да ће она спровести берлински уговор. У своју ручну писму цару Виљему доказује цар Александар II., да Порта, која је полаг берлинског уговора до 9. (21.) септембра о г. требала Црној Гори уступити пограничне истој намењене, није ама баш ништ учинила, да поправи стање хришћана у Маћедонији, Тракији, Епиру и Тесалији, туд је свуд и сад, као и пређе, прави растрој и анархија. Русија, која је тога ради принела онолике жртве, не може никако извести своју војску из покрајина, у којима се таки жалосни догађаји догађају. Позивајући се на то писмо царево, Орлов ће замолити цара Виљема, да посредује, не би ли се уклониле сметње, које стоје на путу и не даду, да се берлински уговор онако изврши, како цар Александар жели. То би била дакле цељ орловљеве мисије. Нема сумње, да ће и о тој, као и о шуваловљевој мисији бити свакојаких верзија, и ту онда нема другог пута ни начина, него да читалац по свом увиђењу одабере кукољ од чиста зрна и ствара си истините закључке.

По најновијим вестима из Цариграда „Пол. кор" јавља да се од неколико дана воде живи преговори међу Аустро-угарским заступником у Цариграду, гр. Зичијем, и великим везиром Сафет-пашом. Вели се, да се ту опет говори о конвенцији међу Аустро-Угарском и Турском, по којој би евентуално те две државе заједнички поселе новопазарски санџак. Уз то се још додаје, да ће се конвенција основати на нарочитој погодби, којом се Аустро-Угарска обвезује, да ће она у извесним приликама, које ће се јасно прецизовати, бранити Турску. Колико има истине у тој вести, може се видети, кад се узме на ум, да Порта ни о Босни и Херцеговини није саловила — јер није хтела — конвенцију, па за цело не ће ни о Новом Пазару, који јој је много ближе и који може много лакше бранити, него ли Босну и Херцеговину. Сигурно за то, да би горња вест истинитија звонила, пушта се у свет, да се опет воде неки пурпарли о окупацији већ окупираних крајева. По што пак Порта ни сад не одустаје од познатог свог становишта у том питању, региструјемо ту вест само као новинарску новост.

Последње званичне изјаве руске у Лондону и Пешти, изјаве о спроведењу берлинског уговора, навеле су, вели се, Порту, да одустане од склапања дефинитивног уговора с Русијом, али за то хоће да спроведе уговор од Св. Стевана, у колико га не потире берлински.

„Новом бечк. тгблту" телеграфишу из Прага, фцм. Филиповић писао у Праг, да ће се тамо вратити 10. (22.) дек. о. г. Кад се зна, како стоје ствари у Сарајеву, онда се може веровити „Тагблату".

УГАРСКИ САБОР.

(Наставак.)

Министар-председник Тиса: (продужује) Кад је у тим приликама букнуо руско-турски рат, сматрала је управа наше изванске политике да је дужна отворено изјавити, да, ма како испао рат, ми задржавамо себи право да на завршетку кажемо своју реч, а задржавајући свој уплив за доба кад настане мир. Тиме је народ сачуван за више година од жртава у крви и новцу. А кад је закључен прелимирни уговор сан-стефански, сматрало је и изванско звање за своју дужност, да учествује на конгресу, на ком су биле јевропске силе, те да ту те ствари заједнички и споразумно уреди.

Са своје стране не могу порицати, да ја у теме, што су се јевропске силе после победоносно окончаног рата састале и о резултату тога рата решавале, са гледишта међународног права и трактатне политике опажам веома знатан корак, и држим, да је то био први темељ к томе, да су односаји међу јевропским силама постали такви, какви у интересу светског мира и општег благостања морају бити: да ће се ако прилике то буду захтевале, у тим односајима моћи створити међу силама алијансија, која је основана на природној заједници интереса.

Чујем, где се пита, какву је корист донео конгрес? Та исти је само оно ратификовао, што је хтела Русија, он је директно радио у руском интересу. Једина измена — и то сам чуо јуче — било је то, што је сан-стефански мир бар оставио Турској Босну и Херцеговину, а конгрес је поверио окупацију и управу тих провинција аустро-угарској монархији.

Допустите ли да са свим у кратко повучем паралелу између услова сан-стефанског мира и закључака берлинског конгреса. Сан-стефански мир створио је Бугарску, којој су се границе пружале тако близу Цариграду, да је ова турска престоница сваки час могла бити изложена опасности. Осим тога протезала се та Бугарска до јегејског мора, пресецајући по средини провинције, што су још биле преостале Турској. Тај је мир допустио да се Србија и Црна Гора простором тако зближе, да је између њи био остао само војнички друм као граница, а две најудаљеније провинције, које порта ни пре рата није могла да укроти, предао је Турској уз обвезу, да их пацификује, да их умири. Организација Бугарске са свим је била поверена Русији, а и Русија је себи израдила право, да тамо може више година држати војску.

Такав је у главном био сан-стефански мир. Берлински конгрес није апсолутно могао игнорировати чињеницу, да је било великога рата, у коме је једна страна победила; али границе су Бугарске, како од Цариграда тако и од јегејског мора одмакнуте; одржан је континуитет турског земљишта. Организација Бугарске није поверена Русији, него јевропској комисији, а за одлазак руске војске одређен је саразмерно много краћи рок. Босна и Херцеговина пак остале су под скиптром султановим, али је окупација и администрација тих земаља поверена Аустро-Угарској, а то је учињено — сад ћу само да говорим о тој страни те ствари, а после ћу се опет на њу вратити — као што су то лорд Биконсфилд и други са свим јасно казали, учињено је то у првој линији у интересу Турске (левица пориче), по што јој се тим начином дала

ЛИСТАК.

ШАЈКАШИМА.

На дан, кад ће се требити чисто жито од кукоља.

Било ј' време, кад се с хвалом
Сваки шајкаш звао „Лалом";
Ту је лалу нашим широм
Срб носио за шеширом,
Па накићен њеним цветом
Виђен беше пред свим светом.
Сад би браћа радо знала;
Је-л' та лала прецветала.

И у ноћи и на дану
Шајкаш беше на мегдану,
Куд он стиже, земља с' тресе
Топови му клањаше се
Где јунаци за род гину,
Ту он стиже на висину, —
А сад да га отуд стера
„Неки доктор Пера!"
Где си, Чичо, скупа жртво?
Твоје тело лежи мртво.
Али дух твој мртав није,
Он весело данас бдије;
Дух твој струји кроз све наше,
Кроз соколе кроз шајкаше
(Само не кроз оног жиру,
Кроз бабиног ћиру).

Крље, бубе, лисци стари,
Кукавице, себичари,
И цигани неопрани,
И пауци трбушани
(Убила их вечна тама!)
Плету мрежу вашег срама.
Раздер'те је данас јавно, —
Није ласно, — ал је славно!
Де шајкашу, дедер Лало!
А тако те обасјало
Сунце, које тражи цвеће,
А на хрђу синут' неће.
Диж'те барјак више, више
На ком чисто српски пише:
„Нек се стиде синци мрака!
— Живео нам Лака!"

(„Стармали") —рм—

ПО ЕРДЕЉУ.

Слике с пута.

(Свршетак.)

VII. КОЛОШВАР. — БРОС.

Било је десет сати пре подна, кад су нам се претешка кола наша натенане утрцала у главну варош Ердеља, у Колошвар. Никад нисам жељније очекивао, да сопственим ногама станем на земљу, као у тај мах, јер сам се већ чисто почео и вајкати што пођох по Ердељу, таква је то тортура, возити се по поштанским колима. Али на послетку, како му драго, само кад знам, да нећу више имати с њима посла. Кад сам изишао из кола, протеглио сам се најпре добро, онда сам се тек опростио од своје сапутнице. Узмем хамалина, предам му своју багажију, па за њим, кроз варош до хотела, ако се не варам „код палатина."

Колошвар (нем. Klausenburg) је лепа, пространа, чиста варош, има до 27.000 становника, скоро самих Мађара, свеучилиште, три ђимназије, унитарску богословију, учитељску школу и у оближњем селу Колошмоноштру земљоделски завод и школу. Лежи у романтичној долини, кроз коју се вијуга река Самош. Има много историјских здања, које опомињу на дачне људе из угарске повеснице; красну катедралну цркву подигао је године 1414. краљ Жигмонд; на огромном тргу стоји узано здање, из ког је гледао Баторија, како су му противницима рубили главе; у узаном сокаку, одмах до брзојавне станице, стоји висока, жута кућа, која је сваком Мађару света, јер се у њој родио краљ Матија, „земље господар." Колошвар је грађен као и Бистриц, у главном су две дугачке улице, које се у среди сливају у велики трг. Наравно, да има и других улица, али споменуте две с тргом заједно, најодличнији су део целе вароши.

Кад сам се мало уљудио, пођем по вароши, да је, по свом обичају, видим са сваке њене стране. То ја тако разумем, да не гледим само кућама у лица, већ и људма, да им чујем разговор, да им видим рад и занимање, посао и забаву.

Имао сам пред собом цео дан јер тек у једанаест сати ноћу долази влак па нисам хтео ни да распоредим своје време, остављајући слепом случају, па како испало, а у Колошвару нисам имао зма ни парче познаника, који би са мном могао располагати.

После ручка одем у најлепшу кавану, да по обичају свом, попијем црну каву и прочитам новине, јер од неколико дана био сам сасвим испао из политичне ситуације, нисам знао, је ли аустро-угарска војска већ прешла у Босну са барјаком и католичким крстом заједно. Али навђох на црну вест, да је смрт покосила оца медицине, професора К. Рокитанског. И мени беше негда професор, кад сам још имао намеру, да као доктор медицине радим у народу свом; али се то међутим изменило.

— Клањам се, господине, од куд ви овамо? зачух у једаред глас, мени непознат.

Подигнем нагло главу а пред-а-мном стајаше негдашњи познаник мој из Швабове каване stud. med. J. K.

— Путујем по Ердељу, рекох му и рукујем се с њиме, али вам исто питање вратити могу.

— Дошао сам да ригорозирам у Колошвару, беше му одговор, пре неколико дана положио сам први испит...

— Честитам, рекох му, а кад ћете други

— Ваљда Септембра. Али извините, чека ме тамо свакидашња моја преферанц-партија, чим је свршим, стојом на расположењу.

— Ја ћу међутим читати новине, изволите, сасвим по вољи.

К. оде и још га виђох, како пробаше ке, да ли му је добар. Седнем за тим код прозора, узмем новине бечке и удубим се у читање.

Око пет сати приђе ми једва К. и понуди ми се, да ме води по вароши и по променади.

— Штета што сте дошли данас, петак је, па нити има представе позоришне, нити ће бити променада јако посећена. Овде држе људи некако на то,

прилика, да у својим оближњим провинцијама успоставе мир и поредак, а да сувише не раскомада своју снагу. (Веселост на левици. Чујмо! Чујмо!)

Предностављати може се свашта; али кад се уме на ум, да Турска баш у тим провинцијама, па и онда, кад јој није сломљена снага ратом са Русијом, није више година била кадра да успостави ред, — кад видимо, да јој је још и данас у оним земљама, што су још под њеном непосредном влашћу, веома тешко успостављати ред, — кад узмемо у обзир, да јој и данас још и у овом стању не испада за руком ни покушај да успоставе ред, и да је за тај покушај морао главом да плати један од њених најбољих војсковођа, — онда не смемо рећи, да је била без икаква основа предноставка, која је служила за повод овој ствари.

Ја знам, поштовани саборе, ја признајем, да се тај поступак може критиковати, може корети; али тврдити, да је то учињено у интересу једне силе која је била присиљена, да се одмах после победоносно окончаног рата одрече знатног дела тога ратног успеха, — то тврдити никако није могуће. (Бика на левици. На десници вичу: Тако је!)

Морам на нешто рефлектовати, што се овде поновљено наглашавало, на име да је влада са окупацијом Босне и Херцеговине преварила сабор, обманула народ. (На левици: Тако и јесте: — На десници: Чујмо!) Но, ја држим, да то није тако! (Бика на левици.)

То није истина! Том приликом сам чуо лепих теорија о томе, да се никад и нигде тако што није радило без предходног споразума са парламентом. Данас не ћу да се упуштам у набрајање и побијање тих теорија, јер сам обећао и хоћу да одржим своју реч, да нећу да полемизујем. Али толико ипак морам приметити, да тврдња: да се тако што није нигде и никад догађало, није ни налик на истину. Не треба тако далеко да се осврнемо; баш сад у ово доба догодило се ово: Енглеска је влада тражила кредита од њеног парламента; енглеска влада — и она је била због тога јако нападнута — доведе оружану силу из Индије; енглеска је влада закључила уговор не само у погледу окупације острва Кипра, него и у погледу гарантовања турско-азијских провинција, дакле у погледу обвезе од огромног замашаја; а о том уговору није ни слутио енглески парламенат, докле год није био готов. Кретање на левици. На десници вичу: Тако је! А Енглеској се бар не може одрећи да није парламентарна држава.

А што се тиче наше земље ту истина нема предходне законодавне одлуке, ал у таким случајевима — позивам се на целу повесницу — не може ни бити друкчије, јер још нико није био кадар нити је ико покушао да води извањску политику таквим начином. Али да је то учињено без знања и слутње, или у наточ протесту земље, са свим је неосновано,

Не позивам се на владине изјаве, него у отом погледу могу бар мирно рећи, да сам, кад год се хтело да се тумаче моје речи, да се то никад, ни у ком случају неће догодити, — да сам вазда у овој кући протестовао против таквог тумачења.

Али се позивам на оно, што је било приликом вотирања трошка за подмирење кредита од 60 милијона.

У оно доба кад се вотирао трошак за подмирење 60 милијона догодило се то, да је нека група од поштоване опозиције поднела предлог за одлуку.

Кад сам имао част, да том приликом изразим своје мишљење о том предлогу за одлуку — потсећам на то оне, који су тада били чланови сабора — изразио сам се, да држим да се тај предлог за одлуку због неких формалности не може примити; али, по што сам се у битности с њим слагао и ја сам, а и сви чланови сабора — осим највише оне поштоване господе, што су тада још у мањем броју седили на крајњој левици —, позвао сам предлагаче, да тај предлог из формалних разлога не износе на гласање.

Они су и били тако добри, те су предлог повукли натраг.

Па шта је било у том предлогу, што је потекао од опозиције, и чији су садржај одобравали и са клупа владине странке, и с којим сам се и ја слагао? У предлогу се казивало: „да се сматра штетном политика, којој није циљ, да се стане на пут проширењу руске моћи, која је покушана у сан-стефанском прелиминарном уговору, и да се тиме осигура јевропско међународно правно стање, него јој је циљ дообе турске државне области — политика, која доводи монархију у опреку са силама, које су противне оним покушајима руским. Сабор би сматрао за некоректну такову политику, којом би се посела ма која провинција турске државе против воље сила.“

У предлогу наравно није казано, о којој је територији реч; али се у дебати споменуло, да се не би одобрила окупација Босне и Херцеговине, кад би се извршила против воље оних сила, које су раде да спрече превласт руску на истоку.

Кад је дакле окупација учињена не само без приговора оних сила, него баш по предлогу истих, уз опште одобравање свих сила: онда се та политика не може корети, и не може се никако рећи, да је све то чињено мимо легислативу, и у наточ назорима, што их је она изразила. (Живахно одобравање на десници. Немир на левици.)

Пођимо даље, поштовани саборе. Поштовану странку за независност овде потсећам на оно, што се збило при свршетку пређашњег сабора, и о чему сам имао част да прочитам један пример; сетимо се дакле изборних програма и целог изборног кретања. По што се готово сваки те ствари дотакао у свом програму, може ли се онда казати, да је земља акцијом преварена и изненађена, кад је примање мандата у средини јула било већ на чисто и кад је сама акција крајем јула већ била отпочета?

Чуо сам где се говори, да није требало сабор разрешевати, или, кад је то већ учињено, ваљало га је одмах сазвати, па изискати од њега одобрење.

Али, одржавајући с једне стране моје у том погледу изражене назоре, и готов будући да их поновим, ако је нужно — питам ја своје поштоване посланичке другове само толико: Кад би влада тако поступала, шта би они, који су још на неколико месеци пре распуста сабора викали, да сабор не може вотирати у питањима о изравнању, јер се та питања нису спомињала при избору, — шта би они рекли у погледу овога питања, о ком се при изборима од године 1875. доиста није могло знати? (Десница: Тако је! — Немир на левици.)

По што се влада с једне стране држала изражених назора — није их бар повредила — и по што је с друге стране хтела, да о њеном поступку суди сабор, кога се заступничка кућа бирала у доба, кад је та ствар била опште позната, — мислим, да јој се не може пребацити повреда уставности. (Десница: Тако је! — Немир на левици.)

Напоменуо сам, пошт. саборе, шта сам од почетка држао за прави смер и правац наше извањске политике. Отворено велим, да тај правац није могао нити може бити други, него то: кад већ нисмо кадри да спречимо светске догађаје, а оно да се сачувамо од онога, што стоји у опреци са интересима нашега опстанка, да на име никоја сила својим свемогућством ствара нове облике на истоку. Држим, да правац целе наше политике, и све што је учињено, води к овој цељи.

Тога сам мишљења, да се та циљ може у првом реду постићи само тако, ако се тачно држимо берлинског уговора, али и да се постарамо, да га и други тачно држе. (Одобравање на десници, немир на левици).

Као што се с једне стране у пркос свима противним струјама не може сумњати, да неће сваки испунити обвеза, што их је на се примио на јевропском конгресу, тако држим, да се с друге стране још мање може ко сумњати, да силе, које су силом своје речи створиле оне одредбе, неће трпети, да се те одредбе не држе. (Кретање на крајњој левици.) Ако тако буде, онда је циљ постигнута, а мир јевропски није поремећен; не буде ли тако — што ја не верујем, а сви знаци говоре за мене — онда сам уверен, да ми, који смо умели наше интересе да доведемо у склад са интересима Јевропе, у евентуалном рату нећемо остати усамљени. (Одобравање на десници. Кретање на крајњој левици.) Могуће је, да господа заступници мало полажу на то, хоће ли која држава сама и у савезу с другом рат предузети, али ја са своје стране полажем на то велику важност, јер осећам, да може да буде прилика, где је држава приморана да и без тога прими бачену рукавицу.

Гаврило Угрон: Против кога? (Ларма. Чујмо!)

Коломан Тиса: Чудим се, што г. заступник пита, против кога? Надам се, да не ће бити ни против кога, и по што сам казао, да нам је задаћа, да не допустимо да се руска сила сувише шири, да не би могла увући све у круг свога свемогућства, — и по што је при изведењу берлинског уговора Русија та сила, која мора активно радити, — то нисам дао никаква повода, да се то питање на мене управи. (Живахно одобравање на десници.) Не сматрам за нашу задаћу, и не ћу никад сматрати за задаћу владину да тражи рата с Русијом; јер смо сад из са свим маленог покрета увидили, шта су последице рата. (Тако је! десно.)

А кад мало говорим о изводењу берлинскога уговора, то може бити говора о рату само погледом на ону државу, која би дирала у берлинске закључке, а то не верујем да ће бити. (Живо одобравање у центруму. Немир на левици.) Ја, поштовани саборе, држим и данас, да за монархију и за Угарску не би ништа боље могло бити, него кад би се — ма и у ужем кругу — Турска могла препородити; али држим, да политика мора вазда бити на опрезу; она мора гледати, да у источним државицама и у срцима сваког народа, што тамо живи, увати корена вера, да ако се источни заплети сад или доцније не узмогу више зауставити не ће бити Русија та сила, што ће имати највећа уплива на њихову судбину, него најближа им монархија Аустро-Угарска. (Одобравање на десници, немир на левици.)

Само ако се испуни та задаћа, могу се спречити нови облици, који би били противни нашим интересима; само тим начином могу се осигурати наше, и у народно-економном и трговинском погледу тако важне свезе са оним деловима света.

Држим, да је све, што је до сад учињено и што сам имао част означити — ма се коме и не допадало по неке појединости — тежило к тој цељи, и да је ради те цељи стваран потребан положај, потребан базис у Јевропи. Држим, да се за политику монархије није могла истаћи друга коректнија цељ. Али само мислим да нам буде то задаћа, да вазда и у свима приликама доследно само ту цељ имамо пред очима.

Али, по што сам тога мишљења, допуштам, да се базис, што је створен за ту цељ, употреби и за друге цељи; да тај базис може бити исходиште и политици, која тежи за другом цељи.

Но ту политику неће по свој прилици продужити они, који од почетка источних заплета руководе нашом извањском политиком. А ако други узводе друкчију политику од садање, то неће одговорни бити они, који су створили базис спасоносном путу за нашу монархију, него они, који су даље вођење те политике узели из њихових руку, па је хотимице или нехотице поверили у руке онима, који је хоће да воде у другом правцу. (Десница одобрава, на левици немир.)

Према свему томе очекујем одлуку поштованог сабора. Ја сам са своје стране умирен у томе, да је наша политика, која је по својој тенденцији на свом месту, јер је управљена на то, да се спречи превласт руске силе и да се осигура уплив наше монархије на истоку, — да је наша политика тежила за том цељи тако, да је она напрема свима другим средствима, што сам их бар досад приметио и што их примећујем, сачувала живот много хиљада наших синова; као што је и земљи поштедила много и много милијона. (Десница одобрава; на левици немир.)

На жалост ни то није могло бити без жртава. Али су те жртве малене према онима, што би их донела политика, коју препоручује опозиција.

Па ма како испала та одлука, та једина чињеница умириће ми савест. (Десница одобрава; на левици кретање.)

ДОПИСИ.

Бусовача 12. нов. 1878. (Из приватна писма.) Ја сам још једнако у овој варошици на сарајевском друму. Седимо па премишљамо, кад ћемо већ једаред на урлауб. Као што вам је познато, наша резервна пуковнија остаје овде преко зиме на повишеној мирној нози. Од 236. људи на компанију остало је 163. Остали су већ отишли кући. Данас су већ у Броду. То су год. од 1868. и 1869, после они, који су рекламацијом били опроштени од активне службе. Пре неки дан опет дошао је налог, да сви прекобројни подофицири иду кући. Остаће у комп. 4. фирера, 12. каплари и 12. фрајтера. Остали ће за неки дан кући. По тој заповести ишао би и ја натраг, али на жалост, нас бивше једногодишње добровољце, који смо титулар-шарже, не броје међу оне, који су wirkliche шарже и који једини спадају под назив прекобројних подофицира. Ми док смо служили, нисмо постајали wirkl. шарже за то, што нам се онда рекло, — нисте спали на неколико крајцара више, кад смо у лагеру. Остајемо у нади, да ће се ипак накнадно шта и за нас учинити.

Овде је још једнако тако рећи status quo, кад смо амо дошли. Како је зима на прагу, живљење је све скупље и скупље, — док је у Сарајеву од прилике као и код нас. Тек се један наш Чивутин овде настанио и отворио неку фелу гостионе, — у којој је наравно све до зла бога скупо. И за нас војнике биће од сада оскудније. Од данас почињемо добијати опет само пола порције хлеба. Зими ће бити још горе. Не претстоји нам дакле никакав добар живот.

Код нас је слабо новости. Ако их има, нису за нас повољне. — Јуче су стигла амо 2. руска официра, 1. обштар и 1. капетан. Данас су отишли даље у Сарајево. Гостију већ имамо увек, јер кроз наше место води главан друм.

Ја се још чудим, да сам све до сада увек био здрав, уз овако неповољне околности, а не може се казати, да је код нас баш повољно здравствено стање.

Земун, 5. нов. — (Др. Натошевић и наша школ. аномалија, здравственост ове вароши и реч две дописнику □ у 166. бр. о. л.) — Нико ваљда не ће спорити, да штовани г. др. Натошевић има заслуга за наше школе, а ако недостаје што, треба знати да он сам није у стању да криву Дрину исправи, кад господари те Дрине оће да она и даље кривом остане. Па то нас баш и одводи у веће чуђење, кад сравнимо са следећим фактом.

Дакле као што је познато, издан је нов „Наставни план за срп. нар. учитеље“ наредбом вис. народ. шк. савета нашег од 6. (18.) јула 1878. бр. 34. пр. и дошао нам је до руку таман на почетку ове шк. године, па пошто је већ постојала шесторазредна система, то је дакако баш добро дошао такав план. Али се и у томе нађе некаке опозиције, који поред јасног слова закона веле: „не важи тај план за наше школе.“ Признају шк. савет, а овамо његове наредбе не! У чему га онда признају, то само они знају. О тога се зар и обратио један учитељ на штов. г. управитеља учитељске школе у Сомбору, као на члана нашег вис. шк. савета, да он пресудну рече. Овај вредни муж с места одговори: да речени нови наст. план за све наше вероз. школе важи, дакле и за земунске. Тиме би, разуме се, ствар свршена била. Али опозиција се такође обрати опет г. дру Натошевићу, те добију одговор: да тај план не важи за наше школе, па — веле — ни онај пређашњи из „наредаба“ не. Дакле пређ. не, овај нови не; па који онда?.. Ми сад питамо: каква је то аномалија?.. Та и сами државни инспектори на питање за ово десетак година, по коме се плану ради у овд. школама, добивши одговор: по одобреном или касније издатом плану од срп. шк. савета; и сами они велим — не замераху, већ без и једне речи, поштоваху. Дакле туђин да штује наше установе, а ми да не! Не, то није можно.

Зато хитно молимо у томе објашњења од дотичних у интересу самог угледа нашег вис. шк. савета.

Јуче дође у варошком већу на ред месечни извештај овд. физиката, те том пригодом један већник замери таквом извештају, јер вели: то је обични „рапорат“, који казује само цифре оболелих, опорављених и умрлих, већ да би ваљало доносити извештај о томе: шта је урађено да се здравственост у овоме месту обезбеди, или опет шта би требало урадити и т. д. Ми не знамо, пошто по једномесечном извештају не можемо судити, можда вар. физикат има то на уму: али изјавити морамо, да се потпуно слажемо са истим г. већником. Овде је место да о томе још коју наведемо.

Земун је доста здраво место. Док је по околни мести беснила богиња, колера и дифтеритис, дотле је овде тек по који случај се дешавао. Но у најновије време као да се не шали проклети дифтеритис ни код нас. Уопће се тврди да су нечистоћа, смрад и трулеж поглавито легло његово.

Променада колошварска врло је лепа и импозантна; голема дрва у четир реда, пружају се у правој линији у недоглед; у широким алејима намештене комотне клупе за уморне шетаче; скитан и бео шљунак цврчао нам је под ногама.

Кад смо је прошли неколико пута, седнемо на клупу и почесмо посматрати колошварску публику.

Чудна је то ствар, гледати у сама непозната лица; знаш да их никад ниси видио, а и знаш, да их никад више ни видити нећеш. Гледиш их, хладно, равнодушно, као да су вошчани кипови, који се аутоматски крећу, и тек по гдекоје маркирано мушко лице или лепо женско раздрма те из твог несаучашћа. Кад кад сам се тргнуо: за мојим леђима прохујаше младе ердељске аристократе на хитрим коњима или прозврјаху по гдекоја широка каруца у којима гордо сеђаше угојена бароница кагва, хладећи лепезом своје набеђено лице.

А шта си тако гиздава? Та од поштена образа направити образину, „порфу“, то уме и свака наша сељанка, и то боље него ти, куд камо дебље и масније.

Богаштво и сиромаштво, смеј и суза, усклик и уздисај, љубав и мржња, ситост и глад! — — — па имаш покретаче сваком, и најмањем и највећем, и најподлијем и најузвишенијем делу. Та стања створила су историју, она дадоше повод наукама, верама, државама, револуцијама, ратовима, тиранску, демократији, социјализму. Знам гдекоје колеге и познанике, који су били п р в о г дана сваког месеца мирни грађани с том бригом, како ће да потроши таман добивен новац, а при к р а ј у месеца најжешћи комунци. Могао бих навести њихова имена, да ми то спада у обим мојих слика, али ћу да их прећутим, јер се међутим јако изменили — ни налик на оно, што су обрвцали да ће бити. — —

Било је једанаест сати, кад сам ушао у вагон који ће ме носити преко Карлсбурга и Броса у Арад. Нађем комотно место ја легнем да спавам. Спавао сам до Тевиша, где сам морао изићи и дочекати други влак. Исто то морадох радити у Карлсбургу, где сам довршио карику мога путовања по Ердељу. Нов влак одведе ме у Брос, где ме по телеграму мом, чекаше мио друг Ј. В.

Киша је падала као и оно пре три, четир недеље, кад сам, пун жеља за новим, прошао овим пределом, путујући према истоку. Сад се враћам, пун искуства и милих успомена, што сам видио драге рођаке и пријатеља, што сам се нагледао дивна предела и што сам се ближе упознао с народом вредним, штедљивим, трезвеним, интелигентним, с народом, који је на основи тих врлина и имућан, независан, пун самопоуздања, с народом, који можда у сваком погледу за узор служити може — са народом саским. Наравно, да није ни он без махна, та људи су, али те махне нестају поред великих врлина као магла, кад сунце отме маха.

— Брос! викне кондуктор. Ја погледим кроз прозор, и, ено га, под широким амбрелом смеши се на мене румено лице мога Јулија. —

— Ходи, да те одведем својим родитељима, рече ми, кад смо силазили с басамака гостионичких, они те чекају, јер сам им много говорио о теби.

Код Јулијевих родитеља остасмо један сат, па се затим шетасмо по варошици, ма да је падала киша, како је хтела.

Можда је чиста, кад не пада киша, и кад није недељни вашар, али тај дан — 15. (27.) јули — није баш приказао Брос са његове најлепше стране.

Становници, има их на равно Саса, Мађара и Румуна, живе у лепој слози и узајамности — једни другом не сметају, а то ће много рећи, и нећу погрешити, ако саски живаљ држим за онај, који тих 6000 становника сложно спаја и везује.

Вече нас је скупило у гостионици, где морадох остати до дванаест сати, јер ће ме тек у то доба одвести омнибус на станицу.

Кад је дошло одређено доба, седнем на кола, са мном и Јулије те одосмо заједно, ја, што морадох, он, што ме хтеде пратити.

— Саси су у први мах били поглавито занатлије и земљоделци, рече ми Јулије, кад смо се шетали по перону горе-доле, јер се било мало разведрило, и тек доцније развио се моћни трговачки сталеж, племства нити смо имали, нити смо га требали. Вере смо, као што знаш, луторанске, наш реформатор, Хонтерус стајаше с Лутером у директној свези. Школе нам се издржавају већином из народног фонда, који је сад у државним папирима, иначе додаје још свака општина поведике суме, да се могу одржати наше многе гимназије, препаравдије и т. д. Ван тог постоји још скуп, сваке године у другом саском месту, где се већа о бољитку нашем и у опште о нашим стварма, то је тако звани „саски универзитет“, скуп заступника народа, сличан можда вашем, српском, карловачком сабору, јер он има управу над нама. У народу је морал на високом ступњу, само што се држе неке старе установе: у многим селима имају родитељи само два детета, да им се имање не троши, те тако да не осиромаше. Ми придикујемо против тога, али све бадава. Зато нас и нема више, него, или као пре много година, или мање. Осим тога упливише румунски живаљ јако на наш народ: има луторанских Румуна. А то су Саси, који се порумунили; још која година, па ће прећи у православну веру, те их тако можемо брисати са свим. Али ипак, ма да нисмо бројем велики, ма да нас од горе притискују Мађари а од доле Румуни, не стидимо се ни нашег имена ни нашег рада....

— И имате право, рекох му и топло му стиснем руку. Ваш малени народ познат је и ван границе Ердеља а моја ће брига бити да га ближе упознам са својим драгим народом, са српским. Нека овај прими од њега, што је добро, нека буде тако чврст и нека се у свако доба у с е б е поузда, нека буде убеђен о својој вредности, па ће бити напреднији и сретнији.

У тај мах зазвони звоно, за знак, да се приближује влак.

Опростим се с Јулијем и кад влак стаде, уђем у кола.

— С богом! викне ми Јулије.

— С богом! одвикнем му и влак јурне у мрак, у ноћ, у кишу, напред, према западу, моме завичају. — — — **Коста Ристић.**

Па кад то знамо, како се онда слаже с тиме поступак овд. живодера?

Зар није сумња основана, да је тај поступак и непажња на чистоћу један од главних узрока, што је у нас завладао дефтеритис већма нег икад? Зар се може трпити да југ, који тако често дува, уноси у саму варош таки отров? Као што рекосмо, могуће је, да је и сл. физикат на томе већ што чинио или се кани чинити, које би заиста желити било у интересу доброг здравља у овој вароши. —

Господину доп. □ у 166. бр. о. г. одобравам за сад само оволико. Он вели: да ми се „потрале две логичне погрешке". Да видимо. Ја сам рекао од прилике овако: Што је боље и свесније, у скупштини је и доб. воље је ту за рад, па и енерђије, кад је устребало (доказ суботићева ствар), али опет запиње јер не смо богати на угледним, енерђичним и сталног карактера људима (за председника) т. ј. немамо вођа, матице немамо, јер чим не ће тога да се прими један за то дорасли, а ми се дамо у бригу. Фали нам дакле који н. пр. Брановачки, Н. Павловић, панчевачки. Дакле једном речи: фале нам угледни људи, који би својим ауторитетом спречили расуло општинско. Узалуд дакле провејава добра воља и енерђија кроз 90 скупштинара, кад није тај случај код оних, који су позвани да предњаче, да тој доброј вољи и енерђији правац и сталност даду. Кад се пак чује: „оћу да, имам ја свога посла" и т. д., онда човек мора доћи до тог закључка, е је код такових овладао толики егоизам, коме би збиља одговарао конкурс са 2—3.000 фор. И сад реците, где је ту нелогичност? Али тако је, кад „безакони Јуда"...

Даље велите да зем. учитељи несу ето задовољни ни са учитељ-управитељем, јер су М. дали негодовање. Но знајте да исти није као управитељ, него као члан колегијума, добио то, те које се не односи на његово стручно знање. За тим кажете: да није истина, да ће Н. као управитељ бесплатно служити, јер ће добијати учит. плату, а неће вршити учит. дужности у оној мери, као остали учитељи. Знате шта? Н. би имао по учињеном предлогу недељно шест сата мање, дакле дневно сат, шта ли. За тај сат имао би он да контролише ред и рад десет њих учитеља, који су подељени шта више код три цркве. Ето, толико би вршио Н. за учитељску плату. Остале пак управитељске дужности, као: отписе, дописе, извештаје, силно трчкарање итд. итд., у кратко, целу администрацију изволите предати другоме, кад то није ништа. Како сад велите? Би л' Н. дакле за све то награђен био?

Толико штов. г. дописниче о стварима личне природе, а о шк. начелним проговорићемо јавно на другом месту тачно и опширно, и то, кад ми за сходно нађемо.

Него збиља, у једном се слажемо. Велите: у горњој вароши треба отворити шесторазр. школу. Нама је, господине, којима је стало до масе народа — а господа ће се већ и сама моћи школовати — нама је, велим, све једно, била иста школа на Ђуковцу или на Гардошу, у горњој или долњој вароши. Па сад реците молим вас, шта сте опет тиме тели? Зар и ту има каке нелогичности?..

Бирачима

белоцркванског среза!

Будући да је посланик овога изборнога среза г. Марко Надашки пригодом саборскога конштитуисања свој мандат положио, то је за тај случај жупаниски средишни одбор нов избор наредио и то за дан 27. новембра т. г. по новом календару.

Врху ове околности организовао се овде одбор народне слободоумне странке који ће се за изборно руководјење бринути, и старати да у свима евентуалностима приготови нужну грађу и начин како би предстојећи избор у интересу народне ствари што успешнији био, па да се известна околност постигне, сазвао је поменути одбор народни збор относно конференцију гледе свеопштега саветовања и споразумења о томе: кога треба за кандидата овога среза истаћи.

Пригодом пак конференције која се дана 5. (17.) о. м. овде држала, и која беше дупком од свих народности заступљена утаначио је овај одбор са браћом Немцима и Румунима паритет, и приволео их, да у заједничкој уставној борби против владина кандидата Јоце Михајловића (ритмајстора у миру) учествују. Затим конференција буде конштитуисана под председништвом Фрање Баура на предлог и препоруку истога председника буде уз бурно одушевлење једнодушно за кандидата посланика народне слободоумне странке г. Александер Трифунац велепоседник из Бечкерека проглашен.

Бирачи! Како се из овога види нама предстоји нова уставна борба, будите дакле спремни да 15. (27.) о. м. неизоставно амо дођете, да Ваше уставно право вршите.

Као бивши граничари обелоданите свему свету, да сте и на политичном пољу свесни своме позиву, да сте достојни и разборити синови отаџбине, руководјени чистим патриотизмом за праведну народну ствар, али уједно обелоданите и то да сте стална и непоколебива уверења и да у таким околностима умете презрети ниске обмане и криво обавештавање које једино смера да вас у таквим приликама за средство употребе, стресите дакле слепо веровање у авторитет, уздајте се у вашу мушку човечанску снагу здравог разума и слободне воље, пак чините онако, како вам ваша чиста савест налаже.

Бирачи!

Име г. Александра Трифунца познато је по читавом цивилизованом свету, он са његових лепих врлина стекао је у Српству још лепша гласа; у њега ћемо наћи верна тумача и ваљаног заступника наши праведни закона, с тога браћо усредсредимо наше гласове те, једнодушно кликнимо живио Александер Трифунац кандидат посланик народне слободоумне странке белоцркванског среза!

Бирачи! Од вас и вашега доласка зависи победа над противником, зато похитите сви до једног на биралиште, да нам образ неби црвенио, а ко на избор не дође тога нека стигне она косовска клетва: „Ко не дође на бој на Косову, од руке му ништа не родило, ни пшеница ни винова лоза, хрђом капо док је му колена . . ."

Из конференције народне слободоумне странке држане у Белојцркви дана 5. (17.) новембра 1878.

Фрањо Бауер председник, Марко Первуловић перовођа. Одборници: Тоша Остојић, Карло Бауер, Мита П. Јовановић, Лудвих Халер, Бранко Брадваровић, Христиан Сауервалу, Сава Адам, Сима Мичин, Васа Радуловић.

ПОВИ САД 9. новембра. — Благодети аустро-угарске пацификације Босне и Херцеговине већ се почињу осећати у главномо месту у шехер Сарајеву. По најтеже осећање пишти српско православно становништво. По сили декрета српски учитељи у Сарајеву и то Петар Црнчевић учитељ на реалци и Филип Шпадијер учитељ основних школа имају се за осам дана из Босне удалити. Што ће се том мером нанети удар самој школи, реалци и основној, за то не хају они, који одоше, да у Босни културу шире. Чудно ли одудара прогањање то напрема повратку бегунаца босанских у свој завичај, који се баш сад збива! Једне враћају, а друге терају. Мисли ли се на тај начин постићи умирење тих покрајина? Ако се то хоће, онда не погодише права пута. Да је тако, сведочи и оно велико огорчење, које је усљед прогнања српских учитеља међу становништвом сарајевским завладало и које ће се као струја разлати по свој Босни, ако се за за времена непрестане са таким и тима подобним мерама. Но није наше, да савета здравог разума дајемо аустро-угарској окупацијоној политици.

— Из Беча нам јављају, да је тамо ових дана проглашен за доктора свеколике медецине Јован Максимовић, некад питомац Матичин.

☛ Изостала нам је горња пошта, па за то из овог броја изостаје „Повиће".

ПРИПОСЛАНО.*)

Одговор

Милану Павловићу учитељу у Варјашу на отворено писмо од 7. октобра 1878.

Читајући у 160. броју „Заставе" од 11. октобра т. год. ваше поменуто писмо од 7. и. м. нисам се могао довољно начудити целој вашој приповетци, а наиме оним изразима, којима сте се шпецијално противу мене послужили.

Ја се нећу послужити онаким изразима којима сте се ви послужили, трудићу се да што краће, али што јасније ту ствар разложим и да вам докажем, да сте ви мене са свим невина, без икаква разлога напали.

Ја сам у Бечу са сликама радио три године. За то време имао сам преко три хиљаде купаца а продао сам около петнајст хиљада комада разних слика. Имао сам и таки купаца, који су правили рачуне од 20 до 100 ф. међу којима се налазе и ова пошт. господа: Браћа Јовановића из Панчева, Ј. Станковић из Земуна, К. Павловић из срем. Карловаца, племенити Еремић из вел. Кикинде, Урошевић из Вел. Бечкерека, Котур из Пакраца и многа — многа друга господа. Ни један од те споменуте, а тако исто и неспоменуте господе, за цело време мога рада, није се имао на мене ни најмање да потужи, било ма на какову неуредност, а најмање пак, да ми за цело то време могао когод непоштење пребацити.

Ја сам тај посао сам водио, а не као што ви мислите у ортаклуку са Драгићем, па као што то често у трговачком свету бива, да се један посао са једног на другог преноси, тако сам и ја тај мој посао са сликама још априла месеца Драгићу предао. Кад сам му тај посао предао, онда смо обојица (али сваки за себе) дали у „Застави" наше објаве штампати, које су такође још априла месеца изашле. Ја сам том мојом објавом сваког јасно известио, да сам мој посао Драгићу предао и свима мојим пословним пријатељима, који су ме потпомагали — јавно се захвалио. Драгић је од своје стране такође признао, да је он тај посао од мене примио и молио је, де му се исто поверење поклони, које сам и ја уживао. и т. д.

Кад сам тај посао предао, (априла мес.) одмах сам из Беча са свим одпутовао, јер сам се обвезао и своју поштену реч Драгићу заложио, да најмање три године са сликама нећу радити, а то за то, да му не би конкуренцију правио. — Шта је Драгић после мене и после мога одласка из Беча радио и како је радио, за то не могу, а и нећу ја ни у ком погледу да одговарам, јер како је тај посао престао једаред мојом својином бити и прешао у друге — у стране руке, то је са свим логично, да онај има за њ и да одговара, који с њим управља и који га поседује.

Та ви сами велите у вашем отвореном писму, да вам је пакет са сликама Драгић послао и да сте у пакету једну штампану објаву, заједно са рачуном нашли, које је Драгићево име и потпис носио, — и ма да тај пакет и рачун није на ваше име гласило, — и ма да је то требало са свим неком трећем отићи, то сте ипак из свега тога, ако сте поле мислен човек, увидети могли, да вам тај пакет нико други није послао, до једини Драгић, са које само он има да одговара и нико други. Даље ви рекосте, да сте доцније са Драгићем и у преписци (кореспонденцији) стајали, да је он вами своју погрешку признао и да вам је обећао, да ће је поправити. Дакле то се све баш онда и у то време збило, кад ја већ више у Бечу нисам био. — Ви велите да сте у 91. броју „Заставе" од 13. јуна т. г. читали опомену г. П. Јовановића из Меленаца а тако исто читали сте у бр. 100. „Заставе" од 28. јуна т. г. и Драгићев одговор на ту опомену, из које сте такође увидити могли, да ви самном немате ништа, већ ако имате шта, то имате са Драгићем, који вам је слике послао и ваш новац примио. — Ја сам био у намери на ту опомену г- Јовановића одговорити али по што се Драгић са одговором, од своје стране, пре мене пожурио и ствар са свим јасно претставио, то сам после од своје пршашње намере одустао, сматрајући мој одговор као са свим излишан.

Ако се ви од Драгића оштећени осећате и ако вам је кроз то Драгић повода до, да „смело" можете тврдити, да сте „хотимице или нехотице" преварени, — питам онда ја вас, шта вам је дало повода, шта вам је „смелости" дало, да и на мене насрнете и да од мене накнаду затражите?!

Накнаду, коју ви тражите, нећете нигда од мене постићи јер се ја ни у ком погледу вами обвезан, вами дужан неосећам. Ако имате што да потражујете, то тражите од Драгића, који је вами слике послао и с ким с те ви у кореспондецији стајали, — као што ћу и ја моје од њега да тражим. Ја одговарам само за мене и за мој рад, а никад се нећу одговорности за другог и за туђ рад примити.

Ако сте поле мислен и справедљив човек, држим да ће вам довољно бити, да вашу погрешку у томе увидите, да сте ви мене без икакова разлога, без икакова повода и са свим неправедно напали, те вас тога ради овим најљудније позивам, да све оно, што се у вашем отвореном писму од 7. октобра т. г. на мене односи опозовете — натраг повучете — и ако то за најкраће време не учините, то знајте и будите уверени, да се ни одкавови средстава устрашити нећу, да ћу најозбиљније кораке и најстрожије мере против вас употребити, због увреде мога поноса, због увреде моје части, која ми је вазда тако света, тако мила и драга, да сам за њу и погинути кадар.

За поткрепљење света тога, што сам вам овде навео, имам ја хиљаду доказа, које ћу ако — и кад нужно буде, на компетентном месту и изнети.

Оволико сам нашао за нужно да у моју обрану рекнем али уједно вам овим велим, да је то моја прва и последња обрана овим путем. Ја сам се трудио да вам ствар од моје стране разјасним а од вас ће зависити, дал ћу бити принуђен то исто и законитим путем наставити.

У Београду 30. октобра 1878.

П. ЈАНКОВИЋ.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уред. У.)

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

До који дан улази у штампу

„ПОСТИЉОН"

ВЕЛИКИ ЗАБАВНИК

☛ ЗА ГОДИНУ 1879. ☚

или

ЧЕСТИТКА О НОВОЈ ГОДИНИ.

Са идућом 1879. годином ступа наш „**Постиљон**" у 7. годину излажења свог, биће као и до јако **нов** — оригиналан, пун лепог шаљивог садржаја, препоручујемо га свој г.г. **писмоношама и осталим честитачима** као лепу честитку о новој години.

Ко је рад да му се име на корицама штампа, нека нам се изволи што пре са именом и наруџбином пријавити.

Цена је „Постиљону" за идућу годину

☛ **само 5 новч.** ☚

У **Новоме Саду**, 7. (19.) нов. 1878.

Српска народна задружна

ШТАМПАРИЈА

у Новоме Саду.

Курс бечке берзе 9. (21.) нов.

5% металици	61 20
5% народног зајма	62 40
Аустријска златна рента	71.75
Угарска златна рента	84.—
Државни зајам од 1860 г.	112.40
Акције банчине	785.—
Кредитне акције	227.25
Лондон	116.40
Угарске разтеретнице	79.—
Темишварске разтеретнице	74 75
Сребро	100.—
Ц. кр. дукати	5.57½
Наполеондори	9 34
Немачке марке	57.80

Вештина.

У наклади Таборског и Парша у Пешти изашла је нова музикалнја под насловом Mollináry-baka nóta од Huber Sándor. Цена **60 новч.**

РЕД ПЛОВИДБЕ

ПУТНИЧКИ ПАРОВРОДА.

од 19. (31.) октобра до даље наредбе.

У Земун и Оршаву: понедељником средом, и суботом у 3 сата по подне.

У Тител: средом и суботом у 3 сата по подне.

У Пешту: уторником, четвртком и суботом у пола 5 сати по подне.

У Новом Саду 19. окт. 1878. **Управништво.**

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења вероучитељског места, на овдашњим српско-народним основним школама, овим се расписује стечај, уз годишњу плату од 700 ф. а. вр. куда је урачуната станарина и огрев.

Вјероучитељу овим, осим што ће предавати науку вере у 3. 4. 5. и 6. разреду мушке, као и 3. и 4. разреду женске средсредње основне школе, спадаће у дужност надгледати, како се наука вере и у осталим нижим разредима варошких и предградских као и салашких местних школа, по дотичним учитељима предаје.

Осим тога дужан ће бити исти, ученике старијих разреда, два часа седмично у црквеном појању обучавати, недељом и празником каталог с њима држати, одтуда их у цркву водити и у певању их управљати.

Свештеници, ђакони и свршени богослови, који желе место ово получити имају подпуно инструиране молбенице своје за шест недеља дана, од дана прве објаве на председништво овога одбора у наплаћеном писму поднети.

Из седнице школског одбора у Сомбору 28. окт. 1878.

ЛАЗАР СТАНОЈЕВИЋ с. р. перовођа. ЂОРЂЕ БРАНКОВИЋ с. р. председник.

1—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњене парохије Ривичке овим се поново стечај расписује.

Просителји имају своје нужним сведочбама снабдевене молбенице за 4 недеље рачунајући од дана прог уврштења расписа овог, овамо поднети.

Из седнице конзисторијалне, у Карловци 19. окт. 1878. држане.

1—3 КОНЗИСТОРИЈА АРХИДИЈЕЦЕЗЕ КАРЛОВАЧКЕ.

Опозивање дражбе.

Из непредвиђеног случаја не могу се за 25. новембар о. г. заказане дражбе и понудбене расправе за издавање варошког регала и акциза под закуп одржати. Речиште и евентуални исправци обнародоваће се доцније.

Градски магистрат
МАРКОВИЋ,
градоначелник.

За мануфуктурну радњу

тражи се млађи помоћник са добрим сведочбама немачким и мађарским језиком. Известије код администрације.

Премештај одветничке писарне.

Част ми је п. н. општинству обзнанити, да сам своју до сада у горњем граду Осјеку стајавшу одветничку писарну с дозволењем кр. земаљске владе у Загребу у трговиште у Слатину (Славонију) преместио. Надам се да ће мештовано помоћ тражеће п. н. општинство и надаље са своји налози походити.

ИСА ИСАЈЛОВИЋ,
одветник у Слатини у Славонији.

1—3

НЕМА ГЛАВНИЦЕ!

кад се употреби средство се чишћење зрна од Н. Дипија.

То средство („бајц"), састојећи се од бакреног витријола (плавог камена) и других јаких соља, са свим уништава — кад се одржава напутак о употреби, који се налази на сваком завоју и који се лако може употребити — главницу у житу, јечму, зоби, прји, кукурузу и др., као што сведоче многе потврде.

Извешћа вис. кр. уг. министарства за пољску привреду препоручују „бајц" од Н. Дипија као једно од најбољих средстава против главнице. — На захтевање шаљу се бесплатно и франковано проспекти са потврдама.

Један завој за 2 хектолитра (200 литара) зрна стаје 30 новч.

Стовариште код Љубе Стефановића, код 3 главе шећера у Новоме Саду. 3—

БАЧКО-ПОТИСКА ШТЕДИОНИЦА

У СТ. БЕЧЕЈУ,

позива своје деоничаре у изванредну скупштину, која ће се у локалитету завода 1. децембра т. г. у 9 сати пре подне по римском држати.

Предмети: избор једног надзорника (**felügyelö birottsági tag**), — и предлози појединих чланова.

У Ст. Бечеју 13. нов. 1878.

1—3 ПРЕДСЕДНИШТВО.

Одговорни уредник, др. Милан Ђорђевић. Издавалац „Задруга за срп. нар. штампарију." Срп. народна задружна штампарија.